

Budsjett 2022

Økonomiplan 2022 - 2025

Framlegg til vedtak:

Bjørnafjorden kommunestyre vedtar kommunedirektøren sitt framlegg til budsjett 2022/økonomiplan 2022 - 2025 med dei endringane som kjem fram i dette dokumentet.

Partistøtta skal vidareførast som for 2021 med same fordeling ref. reglement.

Vidare veg for Bjørnafjorden – *tillit, samhald og samskaping i framtidskommunen!*

Vi vil at Bjørnafjorden skal vera ein open, transparent og demokratisk kommune med tillit og nærleik mellom innbyggjarane og kommunen. På vår vakt skal den politiske styringa av Bjørnafjorden vera prega av openheit, nærleik, tilgjenge og høg integritet.

Vi minnar om visjonen og verdiane til kommunen:

Visjon

Eit raust og attraktivt lokalsamfunn med evne og vilje til nyskaping

Verdiar

Vi lyttar med respekt

Vi finn smarte løysingar

Vi gjer det vi seier

Vi er inkluderande

Visjonen og verdiane til kommunen må rettleia oss når vi no går inn i ei krevjande, men samstundes svært spennande tid for den unge kommunen vår.

Krevjande fordi vi enno er prega av den pågåande pandemien og alt den har ført med seg av belastningar både for enkeltmenneske, kommunen som verksemd og delar av næringslivet vårt. Når den økonomiske situasjonen til kommunen i tillegg vert sterkt endra og utfordrande,- vil det krevja noko av oss alle, både med omsyn til forventningar, leveransar og nytenking. Vi skal jakta dei gode idéane og vi må sjå framover.

Spennande fordi vi opplever at fleire næringslivsaktørar i mange bransjar melder om god vekst og optimisme. Samstundes opplever vi positivitet og etterspørsel frå nye aktørar og folk som ønsker å etablere verksemd og bustad i kommunen. Vi må møte alle aktørar som vil snakka med oss med ope sinn og nysgjerrigheit. Vi bur i ein fantastisk flott kommune, som vi må framsnakka og gjera attraktiv for fleire nye innbyggjarar og verksemdar.

Historia har meir enn éin gong vist at det er i tronge tider vi finn nye måtar å samhandla og løysa felles oppgåver på. Bjørnafjorden kommune skal vere ein kommune som heile tida utviklar seg og utfordrar til nye framtidsretta løysingar. Vi må byggja vidare på den digitale lærdomen vi har fått gjennom pandemien. Vi skal finne nye og forbetra måtar å få reduserte kostnader og samstundes auke inntektene våre. Vi må vere opne og villige til å ta kostnader som vi meiner kan føra til auka inntekt i andre enden. Vi skal møte framtida med å organisera oss som Samskapingkommune (kommune 3.0) kor fokuset er kva vi som kommune skal få til i fellesskap,- med innbyggjarar, tilsette, frivilligheit og næringsliv. Vi må skapa og samhandla i lag,- som eitt lag!

Organisering og tillitsreform

For å møte framtida, må Bjørnafjorden kommunen gå frå å vera ein «servicekommune» (New Public Management) til ein «samskapingkommune» (New Public Governance) – der løysingane vert laga saman, i fellesskapet mellom politikarar, kommuneadministrasjon, dei tilsette og innbyggjarane. For å nå dette målet er ein nøydt til å bygga ned silo-tankegangen, og organisera seg slik at ein heile tida ser heilskap og nytte i dei oppgåvene ein utfører. Dette krev ein organisasjon som både er fleksibel, endrings- og framtidsfokusert, strukturert og medarbeidarorientert. Ein må tenka tverrsektorielt i alt ein gjer. Det krevst eit godt og brukarvennleg kvalitets- og styringssystem for å greia dette. Kunnskapen og ressursane til dei tilsette i kommunen vår er svært høg, og det er viktig å vera ein god og attraktiv arbeidsplass som både beheld og tiltrekk seg fagfolk. I praksis tyder dette at vi må utvikla ein organisasjon bygd på «Tillitsreforma» der dei tilsette fagfolka har den tilliten og det handlingsrommet som krevst for å styra eigen arbeidskvardag og fullt ut kan gjera nytte av kompetansen sin. *Vi må fokusera på å redusera administrativ aktivitet og rapporteringskrav, for å auka fokus og ressursar på brukarretta tenester og produksjon.*

Gjennom Bjørnafjorden 22 prosjektet har kommunen opparbeida seg viktig kunnskap og erfaring om organisering og endring. Det er avgjerande at den endringskompetansen og erfaringa ein har tileigna seg ikkje forsvinn, men vert beholden og bygd vidare på. Dette

gjeld ikkje minst gjennom gode, opne og tillitsbaserte prosessar saman med dei tilsette og dei tillitsvalde. Skal ein lukkast med å byggja «samskapingskommunen» må alle aktørar spela mot same mål, følgja spelereglane i arbeidslivet og ha tillit til kvarandre.

Vi gir kommunedirektøren fullmakt til å arbeida vidare med å etablera «Samskapingskommunen» Bjørnafjorden. Prosjektet skal byggjast på,- og ta opp i seg elementa i Tillitsreforma.

Kommunedirektøren skal i løpet av 1.halvår 2022 leggja fram sak for kommunestyre som viser forslag til organisering og arbeid mot Samskapingskommunen Bjørnafjorden (kommune 3.0)

Kommunedirektøren skal seinast i siste kommunestyremøtet før sommaren 2022 leggja fram forslag til nedtrekk for 2023 for å samsvara med vedteken økonomiplan. Formannskapet skal haldast løpande orientert gjennom denne prosessen.

Endringer i høve kommunedirektøren	2022	2023	2024	2025
sitt framlegg til budsjett				
DRIFT				
Mindreinntekt eigedomskatt	15000	40000	60000	80000
Auke rammetilskot	-13000	-13000	-13000	-13000
Auka skatteanslag	-16000	-16000	-16000	-16000
Avkastning finansinntekter	-5000	-5000		
Delvis kompensasjon prisvekst 2023 og vidare verknad		-5000	-5000	-5000
Bruk av premiefond pensjon/bufferfond	0	-11500	-11500	-11500
Forventa innsparing adm. pensjonkjøp	0	-3000	-3000	-3000
Innsparingar/effektivisering				
Fellesområde		-1000	-2000	-3000
Stab		-1000	-2000	-3000
Oppvekst (+ mindre nedtrekk/ - meir nedtrekk)	4000	1000	-2000	-5000
Helse og velferd		-8000	-16000	-24000
Samfunnsutvikling		-1000	-2000	-3000
Ikkje nye politikar pcar	-250			
To nye lærlingar	250	250	250	250
Samspel med frivillig sektor / Frivilligheitens år	1000			
Næringsfond	1000			
Meirinntekter i høve KD	-13000	-23250	-12250	-6250
Overført fond/mindrebruk fond	13000	23250	12250	6250
Balanse	0	0	0	0

INVESTERING / FINANS					
Vassprosjekt	-10000	-10000	-10000	-10000	
Avlaupsprosjekt	-10000	-10000	-10000	-10000	
Velferdsteknologi	1500				
Omsorg+ Gamleheimshagen	2000				
Leige til eige, sjølvfinansierande	5000	10000	10000	10000	
Sal av eigedom	-5000	-10000	-10000	-10000	
Avgiftbudsjettet					
Leige bubil/båt	250,-				

Taldelen

Kommunedirektøren (KD) sitt framlegg til budsjett 22 og økonomiplan 22-25 viser tydeleg den økonomiske utfordringa kommunen har. I framlegget har KD brukt ein stor del av fond, i tillegg til at han meiner kommunen må innføre eigedomskatt for å finansiere drifta.

Vi ser utfordringane, men meiner dei kan løysast på annan måte enn å innføre eigedomskatt. For innbygarane i kommunen vil denne i tilfelle koma oppå allereie høge kommunale avgifter.

I førre del av dette budsjettet har vi omtala korleis KD kan få handlingsrom til å omorganisera organisasjonen og effektivisera drifta.

Her er framlegget til endringane i budsjettet med utgangspunkt i KD sitt framlegg:

DRIFT

Område som vi ser får auka inntekter/meirbruk framover er:

Ikkje eigedomskatt

Ramma vert då endra med dei inntektene KD har stipulert i perioden

Auka rammetilskot

I den nye regjeringa sitt foreløpige framlegg til statsbudsjett ser vi at Bjørnafjorden kjem ut med ei meirinntekt på omlag 13 mill.. Vi har valgt å budsjettera flatt med denne auken i planperioden, trass signal om at rammeoverføringane og kommuneøkonomien skal styrkast i åra som kjem.

Auka skatteanslag

Vi har lagt inn ein auke i skatteanslaget på 16 mill. kvart år. Dette er under den reelle auken som kommunen får no i 2021. Også her ser vi for oss at den auka aktiviteten i næringslivet, etableringar i Lyseparken, tilflytting med fleire skattebetalarar m.m. vil gi kommune ein auke i skatteinngangen også i planperioden. Vi har valgt å ikkje forskuttera denne auka.

Finansinntekter

KD har budsjettert med finansinntekter, mest dei to siste åra i perioden. Vi aukar desse inntektene med 5 mill. for kvart av åra 22 og 23. Då vert det ein jamn avkastning heile perioden.

Delvis kompensasjon for privekst i 2023

I den økonomiske situasjonen ser vi at drifta må takast ned, både på løns- og driftssida. Vi foreslår å redusera driftssida i 2023 som ein eingongsreduksjon, og reduserer kompensasjonen for prisvekst med 5 mill. Dette nedtrekket vil då ligga i ramma i alle år framover.

Bruk av premiefond pensjon/bufferfond

Ved endring av pensjonsavtale vert det frigjort ca 80 mill. Vi vel å bruka 11,5 mill. av desse frå 2023 og utover i økonomiplanperioden.

Innsparing omorganisering / effektivisering

Dei største innsparingane i kommunen vert i organisasjonen. KD har i sitt budsjett omtala dette for 22, og vi vidarefører det prosjektet gjennom Tillitsreforma (Sjå første del av tekstdelen).

I heile organisasjonen er det for 2023 – 2025 budsjettert med ein gevinst på omorganisering / effektivisering på 14 mill. pr. år. Tabellen i budsjettet viser ei fordeling av dette.

For at KD skal ha rom for å etablere den nye organisasjonen i samarbeid med partane, legg vi inn eit mindre nedtrekk i 2022 for Oppvekst på 4 mill..

I grunnlaget for SIO frå 2015, og den økonomiske utviklinga som har vore innan Helse og velferd i samanliknande kommunar, vil vi då koma ned på omlag same nivå som dei andre kommunane. KD skal rapportera til kommunestyre våren 2022.

ANDRE BUDSJETTENDRINGAR DRIFT

Politikar-PC

I sak 41/2019 i Fellesnemnda vart det vedteke å gi støtte på kr 5000 pr folkevald anna kvart år til kjøp av PC-utstyr. Gjennom vedtak av dette budsjettet vil dette bli endra til at støtta til slikt kjøp berre vert gitt ved oppstart av ny valperiode. Vi budsjetterer ut frå det med ei innsparing på 250 000 i 2022.

Lærlingar

Det er budsjettert med ein auke på 2 lærlingar i 2022.

Frivillig sektor / Frivilligheitens år

2022 er frivilligheitens år, og vi ønsker å støtte aktivitet som gir auka folkehelse med 1 mill.

INVESTERING

Sjølvkostområde

Vi tar ned investeringane i Vassprosjekt og Avlaupsprosjekt med 10 mill. kvart år i preioden; totalt 80 mill.. Dei kommunale avgiftene på desse områda er allereie høge, og vi vil avventa plan for VA for å sjå framtidig investeringstrong. Avgiftene må korrigerast i høve denne endringa.

Velferdsteknologi / Meistringsteknologi

For både tilsette og brukarar er det ein tryggleik og effektivisering i bruk av nytt, moderne utstyr. Tal brukarar vil auka i åra som kjem, så ein treng meir utstyr. Vi legg inn 1,5 mill. til investering.

Omsorg+

For at Gamleheimshagen kan brukast i Omsorg+, må det byggast overbygg, finansiert i samarbeid med Husbanken og andre aktuelle tilskotsordningar. Kommunal del er satt til 2 mill.

Auka investeringskostnadar vert dekkja av auka sal av eigedom

SAL AV EIGEDOM

Det er budsjettert med auka sal for 5 mill. i 2022 og 10 mill. kvart av åra i planperioden.

AVGIFTER

Leige av bubilplass/båtplass vert sett til kr 250,- pr døgn

Vass- og kloakkavgiftene vert korrigert i høve ny investeringsramme.

AVSETTING TIL FOND

Næringsfond

Det vert i 2022 avsett 1 mill. til næringsfond. Ved sal av eigedom vil ein vurderer påfyll av fondet.

KOMMUNAL EIGEDOM

Kommunen er eigar av mange eigedomar, både til eiga drift og til utleige. I tillegg leiger ein areal hos private. Etter gamalt eig òg kommunen fleire kaiar.

Kor mykje ein skal eiga og leiga må vurderast ut frå den trong kommunen har, både på kort og lang sikt. Leiga kan i nokre tilfelle forsvara lån for å bygga sitt eige.

Ikkje all eigedom er vedlikehalde så godt at det tilfredsstillar den standard som ein kan forventa i 2022. Nokre gonger kan det òg vera best å selja eigedom for så å bygga ny. Spesielt kan dette gjelda innanfor den bustadsosiale handlingsplanen.

Anna eigedom har ein kanskje ikkje bruk for lenger.

Hegglandsdalen skule kjem for sal.

Den gamle Brannstasjonen i Eikelandsosen må ein vurderer kva ein skal gjera med.

Rett utnytting av eigedom, og rett mengd eigedom, vil vera økonomisparande, Eigedomsutval og Formannskap må få jamnlege oppdateringar og saker til handsaming.

Vi ber KD laga eit oversyn over kommunal eigedom og all kommunal leige av eigedom, Dette vert vurdert opp mot den trongen som kommunen vil ha i eit lengre perspektiv. I oversynet må ein vurderer kva ein framleis vil eige, kva ein tilrår å leiga, kva ein vil selja og kva som eventuelt må byggast nytt.

LEIGE TIL EIGE

Vi ynskjer at «leige til eige» vert innført i kommunen. Dette er ein metode for å hjelpa ennå fleire inn i eigen bustad. Ikkje alle som treng hjelp til å skaffe seg bustad oppfyller krava til startlån i Husbanken, difor ønskjer vi å oppretta ei kommunal ordning med «leige til eige» for å hjelpa denne gruppa.

På «Huseierne» si heimeside finn ein:

- "Leie til eie" kan også brukes av kommuner som kjøper boligen og leier ut til vanskeligstilte med mål om at den skal kunne kjøpes av dem som bor der. Da vil kommunen ofte ta noe lavere leie enn vanlig markedsleie, for at beboerne skal kunne spare opp pengar".

Vi set av 5 millionar til dette i 2022 og 10 millionar dei påfølgjande åra i økonomiplanen. Låna skal vera sjølvfinansierande og sikrast med pant i bustaden.

Klimatiltak nybygg og kjøp.

I all drift og bygging skal kommunen tenka miljø, slik at vi vert meir og meir klimanøytral.

Vi ber kommunedirektøren leggja til grunn at alle nye kommunale byggeprosjekt, nybygg, tilbygg eller rehabilitering skal ha eit klimarekneskap og mål om nullutslepp.

Det er viktig at kommunen følgjer opp strategi for solenergi vedteken i budsjett for 2021 om at nye bygg skal planleggast for bruk av solenergi.

Det er viktig å ha dette perspektivet med seg i all planlegging og drift. Mange tiltak vert etablert når Klimaplanen er vedtatt. Vi vil her peika på at vi allereie har vedtatt *at ved bygging av nytt bygg til Hjelpemiddellager og lokale til heimetenesta skal bygget nytta solenergi, samt ha ordning for kjeldesortering. Ved kjøp av nye kommunale køyrety skal ein velja nullutslepp bilar der det er teneleg.*

Finansreglement

Kommunestyret har vedteke å rullera finansreglementet og implementera ein handlingsregel. Det arbeidet må gjennomførast før årsrekneskapen for 2021 skal vedtakast. Følgjande struktur blir lagt til grunn:

- Årleg prisvekst skal først tilbakeførast til finansporteføljen for å unngå verdireduksjon
- Ein del av overskotet skal tilbakeførast til finansporteføljen for å betre sikra kommunen for framtidens økonomiske utfordringar.
- Ein del av overskotet skal først inn på eit fond med grøn profil.
- Ein del av overskotet skal først inn på eit næringsfond

Bjørnafjorden kommune – ein trygg og inkluderande arbeidsgivar

Vi vil aller fyrst få nytta høve til å takka alle tilsette for den fantastiske jobben de gjer kvar einaste dag med å levera gode og trygge tenester til innbyggerane våre. Vi er stolte av dykk!

Vidare vil vi at Bjørnafjorden kommune skal vera ein trygg og inkluderande arbeidsgivar. Vi har tru på at faste, heile stillingar gir dei tilsette auka tryggleik, og ser at oppretting av bemanningsentral er eit godt steg på rett lei.

Vi ønsker å ta godt vare på dei tilsette vi allereie har, og å gi innpass i arbeidslivet for dei som har vanskar med å møte krava som normalt vert stilt i ordinært arbeid. Nærværarbeid og satsing på varig tilrettelagt arbeid er viktige element for at vi skal bli ein meir inkluderande arbeidsgivar.

Bemanningsentralen - heiltid og rekruttering

Bemanningsentralen innan Helse og velferd er komen svært godt i gong med eit viktig og framtidsretta arbeid. Dette arbeidet er vi stolte over å ha sett i gong. Det er per september 2021 totalt 13 faste stillingar knytt til sentralen, og prosessen med å utvida til fleire avdelingar og omsorgstenester i kommunen vår er i gang. Det er viktig å gi denne organisasjonsendringa tid og ressursar til å finna den rette forma. Her må det vera rom for evalueringar og justeringar undervegs etterkvart som ein får meir kunnskap og kompetanse kring rett organisering. Bemanningsentralen vil gi oss gevinstar som er svært viktige for å kunna organisera oss framtidsretta med heile faste stillingar og gjennomføring av Tillitsreforma. Det er svært viktig at ein beheld og utviklar kompetanse. Dette er gode rekrutteringstiltak i ei tid med knappheit på fagfolk i heile landet.

Vi ber Kommunedirektøren om å fortsetta utviklinga av Bemanningsentralen til å omfatta fleire område innan Helse og velferd, og i tillegg starta arbeidet med å utvida tilbodet til å omfatta oppvekstområda barnehage, SFO og skule.

Nærværarbeid og sjukefråvær

Formålsparagrafen i arbeidsmiljølova slår fast at ein skal «sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet [...]». Sjølv om det er kommunedirektøren som utøver den daglege arbeidsgivaroppgåva, er det kommunestyret som har det overordna arbeidsgivaransvaret. Vi er medvitne dette ansvaret.

Kommunen er i ein økonomisk situasjon som krev at det må kuttast i drift. Samtidig føregår eit omfattande omstillingsarbeid som inneber at mange tilsette vil få endra

arbeidsoppgåver. I sum medfører dette belastningar på tilsette som kan auka risikoen for sjukefråvær.

Klar, tydeleg og støttande leiing er viktig for å auka nærværet og hindra fråfall frå arbeidslivet. Det same er rett og god opplæring av tilsette på alle nivå i organisasjonen. Tett og god oppfølging av sjukmelde er viktig for å sikra raskast mogeleg retur til arbeid. Lukkast vi med dette arbeidet, blir det ein vinn-vinn situasjon for både den einskilde tilsette og for organisasjonen som heilheit.

Sjukefråvær som følge av arbeidssituasjon stiller krav til god dialog mellom partane, og det kviler eit felles ansvar på tilsette og arbeidsgivar om å jobba fram gode tiltak som kan hindra at sjukefråvær oppstår, og redusera graden av og lengda når fråværet er uunngåeleg. I nokre tilfelle kan full sjukemelding unngåast ved god tilrettelegging på arbeidsplassen. Vi ber kommunedirektøren sørge for at rett og god tilrettelegging blir gjennomført der dette er naudsynt.

NAV kan gi ulike former for bistand for å redusera sjukefråvær, auka nærvær og hindra fråfall frå arbeidslivet. Dette kan mellom anna vera tilskot til ekspertbistand, mentorordning, mellombels og varig lønstilskot, naudsynte hjelpemiddel og fritak frå sjukepengar i arbeidsgivarperioden.

Vi ber kommunedirektøren ha sterkt fokus på personalomsorg og nærværarbeid, og aktivt nytta seg av tilboda frå NAV for å styrka nærværarbeidet i kommunen.

VTO-plassar

Kommunen har eit stort samfunnsansvar i å sørge for eit inkluderande arbeidsliv. Det betyr mellom anna at menneske med nedsett arbeidsevne får høve til å jobba med tilrettelagde arbeidsoppgåver. Vi er glade for at Bjørnafjorden kommune i 2021 har gitt tilbod om VTO-plass til arbeidstakar med behov for tilrettelagt arbeid, og vi ber kommunedirektøren intensivera arbeidet med å tilby fleire VTO-plassar. Ein VTO-plass (Varig Tilrettelagt arbeid i Ordinær verksemd) inneber at kommunen tilbyr tilrettelagde arbeidsoppgåver til ein person som har uføretrygd. Kommunen får eit tilskot frå NAV på i overkant av 70.000 kroner/år, uavhengig av stillingsstorleik. Den tilsette beheld uføretrygda si. Delar av tilskotet betalar kommunen ut igjen som ei bonusløn den tilsette får på toppen av uføretrygda (normalt i storleiken 25-30 kr/time). Dei som har ein VTO-plass får oppleve meistring og alle dei positive effektane av å vera i arbeid. Kommunen kan få utført ei lang rekkje oppgåver som ein normalt ikkje ville funne rom for å tilsetta noko til å gjera under ordinære lønsvilkår.

Kva arbeidsoppgåver som kan utførast gjennom ein VTO-plass må vurderast individuelt ut frå arbeids- og funksjonsevna til den einskilde tilsette.

Døme på oppgåver kan vera: dekkja bord og rydda av i samband med måltid på sjukeheimar/institusjonar, assistera ved matlaging, tømme bos, vasking/rydding,

samtalepartnar eller turven for eldre, spiseeven, høgtlesing av aviser, kopiering/skanning/enklare kontorarbeid, IKT-hjelpar, vedlikehald og oppdatering av nettsider, intern bodteneste, luka ugras og vatna blomar, assistera i skule og barnehage, vedlikehald/malararbeid, snømåking, salting/grusing av fortau og trapper, skifta lyspærer, hamnevertar, strandrydding, støvsuging/vasking/polering av bilparken, osb.

Det er nær sagt berre fantasien som set grenser for kva arbeidsoppgåver som kan løysast om ein finn den rette kandidaten til den rette VTO-plassen. Sidan ordninga har ei inntektsside finn vi det ikkje naudsynt å setta av egne driftsmidlar til dette.

Vi ber kommunedirektøren avklara med dei ulike einingane kven som har behov for ekstra arbeidskraft som kan løysast gjennom å tilby VTO-plassar. Vi forutset at tilsette med VTO-plass minimum skal ha bonusløn i tråd med tariff for VTA-ordninga. Bonusløna vert finansiert av det statlege tilskotet kommunen får per VTO-plass.

Oppvekst

Mykje av arbeidet i oppvekstområde er førstelinetenester, der våre tilsette kvar dag gjer eit framifrå arbeid til det beste for borna og ungdomane våre.

Kommundirektøren har i sitt framlegg til budsjett for 2022 tatt store nedtrekk i alle delar av organisasjonen. Som omtala tidlegare ser vi at kommunen må gjennom ei omorganisering og effektivisering i planperioden, men for å skjerma brukarane mest mogleg medan dette prosjektet får si endeleg utforming, vil vi for 2022 gi eit mindre nedtrekk i Oppvekst på 4 mill.

Styrking av oppvekst 2022: 4,0 mil

MOT

Førebyggjande arbeid blant born og unge er viktig. MOT-satsinga er eit forskningsbasert program som rettar seg mot alle unge i kommunen vår, og noko vi veit har positiv effekt på skulemiljø og psykisk helse. Kva program ein skal følgja, er ei administrativ avgjerd, men vi redusert nedtrekket og sikra Oppvekst midlar dersom dei finn det føremålstjenlig å oppretthalda MOT i ungdomsskulen.

I vår digitale kvardag er «verda blitt mindre». Ungdomen er på sosiale plattformer både for kommunikasjon og leik. Om venane kjem frå lokalsamfunnet, eller bur i ein heilt annan del av verda, tyder lite. Ungdomane våre vert meir og meir internasjonale, og lærer mykje om andre sine liv. Likevel gløymer vi lett at ein svært viktig del av kompetanseløftet på alle nivå i utdanningssystemet vårt - både for lærarar og elevar - ligg i internasjonal utveksling.

Erasmus+ programmet er EU sitt program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett.

Dette programmet har ei økonomisk ramme på 26,5 milliardar Euro for perioden 2021 – 2027.

Vi vil her trekka fram fylgjande frå presentasjonen av Erasmus:

«Bærekraft , digitalisering og inkludering, Grønn og digital omstilling, inkludering og mangfold er overgripande prioriteringer som skal prega aktivitetene i Erasmus+ 2021-2027»

I Erasmus+ er det òg mogleg å søka om midlar for kurs, der ein lærer meir om programmet.

Vi utfordrar alle avdelingane innan Oppvekst til å studera dette programmet, og vurderer om dei har idear til prosjekt som det kan søkast midlar for.

(sjå: <https://erasmuspluss.no/>)

Eventuell kommunal prosjektstøtte vert å koma tilbake til når søknad føreligg.

Leksefri skule

I budsjett for 2021 bad vi kommunedirektøren starta ei forsøksordning med leksefri skule. Vi er glade for at forsøket er kome i gang ved fleire av skulane våre, og ser positivt på at dei ulike skulane har valt ulike tilnærmingar til «leksefri», heilt i tråd med bestillinga vår i budsjettet. Det gjer det mogeleg å hausta av kvarandre sine erfaringar.

Vi ser fram til evalueringa av forsøket med leksefri. Det blir spanande å sjå kva erfaringar ein har gjort seg på dei ulike skulane, kva ein bør endra på, og kva ein bør ta med seg vidare. Kva erfaringar har lærarane gjort seg? Korleis har leksefri fungert for elevar og føresette?

Helse og velferd

Fastlegeordninga – ei varsla krise

Fastlegeordninga har i fleire år vore i krise. Dei fleste kommunar i landet slit med rekrutteringa, og Bjørnafjorden er ikkje eit unntak. Sjølv om hovudansvaret ligg på Staten er vi nøgd med at KD har sett av 2 millionar i sitt budsjettframlegg for å handtera utfordringane i Bjørnafjorden. Regjeringa har signalisert auke i rekrutteringsheimlar og basistilskot per innbyggjar.

Bakgrunnen for krisa er kompleks, men ein aldrande befolkning akselererer utviklinga. Difor er det viktig at kommunen satsar på førebyggjande tenester, Omsorg+ og gode heimetenester.

Samstundes som vi er friskare enn nokon gong tidlegare i historia, går vi òg meir til lege. Fastlegane har opplevd ei auke i krav til dokumentasjon og rapportering, samstundes som dei "vaktar porten" til spesialisthelsetenesta - dette medfører eit stort meirarbeid, og mindre fokus på faget dei er utdanna til å utøva.

Legetenesta jobbar med ei heilskapleg tilnærming for å finna løysingar på dei store utfordringane i fastlegeordninga, og vår jobb som politikarar er å lytta til deira innspel, og koma med konkrete forslag til løysingar som sikrar rekruttering og stabile rammer. Mange av dei store tiltaka må koma nasjonalt, men vi må utnytta handlingsrommet vi har lokalt til å gjera kloke val.

På tross av dei økonomiske utfordringane i Bjørnafjorden har kommunedirektøren auka ramma med 2 mill, til saman 2,6 mill, for å rekruttera og behalda fastlegar. Dette kjem i tillegg til andre tiltak som er gjort dei siste åra, slik som fastløn på legevakt, gjenkjøpsgaranti, reduserte lister, omgjering frå privat praksis til kommunale stillingar og større stillingar for sjukeheimslegane. Bjørnafjorden kommunen må arbeida aktivt for å sikra seg rekrutteringsheimlar, og andre stønadsordningar.

Omsorg+

I budsjett for 2021 kom vi med følgjande bestilling: «Samarbeidspartia ber om at det blir utgreidd ulike modellar for tilbod om Omsorg+-bustadar. Som eit minimum skal det greiast ut to ulike modellar, der kommunen i den eine modellen sjølv investerer i Omsorg+-bustadar, og bebuarane blir leigetakarar hos kommunen. I den andre modellen står ein privat aktør for utbygging og bebuarane blir leigetakar hos den private aktøren.» Vi set av kr 250 000 til ei utgreiing.

I KST sak 125/2021 frå administrasjonen står Omsorg+ for omsorg og aktivitetar. Dette er omsorgsbustader for personar som ikkje har behov for sjukeheims plass, men som har store problem med å klara seg i sin opphavslege bustad. Det kan t.d. vera personar som er

utrygge, einsame eller har demenssjukdom på eit tidleg stadium. Omsorg+ er bemanna heile døgnet, t.d. med ein husvert. Heimetenestene har ansvaret for helsetenestene. Butilbodet består av tilpassa husvære, fellesareal med aktivitetar og høve til sosialt fellesskap.

Administrasjonen har levert på vår bestilling, og vi ser eit behov for å gå vidare med Omsorg+. Det kjem fram i saksutgreiinga at nokre av dei som i dag bur på sjukeheimane kunne klart seg med eit Omsorg+ tilbod. Tilsvarande er det nokre som bur heime i dag, som treng eit betre tilbod, samtidig som dei ikkje er sjuk nok til å få sjukeheims plass. Omsorg+ kan gi begge desse gruppene eit betre tilbod enn dei får i dag.

For kommunen får ein ved denne organiseringa levert betre tenester til innbyggerane samtidig som ein får frigitt ressursar.

Saksutgreiinga viser at Eikhovdaheimen og Gamleheimshagen er godt eigna til å gjerast om til Omsorg+. Samtidig kjem det fram at behovet er størst i vestre del av kommunen.

På Baldersheim Helsetun er det bustader som må oppgraderast. Ved ei slik oppgradering bør det òg vurderast om heile helsetunet kan omgjerast til Omsorg+.

Ved investering må ein nytta alle stønadsordningar gjennom Husbanken.

Vi ser for oss at Omsorg+ blir fasa inn gradvis. Noverande bebuarar skal ikkje flyttast mot deira vilje.

Bestilling: Starta bygging av overbygg i Gamleheimshagen. Vi set av kr.2,0 mill. til dette. Gamleheimshagen og deler av Eikhovdaheimen vert over tid omgjort til Omsorg+. I tillegg blir det vurdert i eiga sak om òg Baldersheim Helsetun kan gjerast om til Omsorg+, inklusiv oppgradering av dei bustadane som ikkje er i bruk.

Velferdsteknologi = tryggleik- og meistringsteknologi

Velferdsteknologi er ei fellesnemning på tekniske installasjonar og løysingar som kan betre den enkelte si evne til å klara seg sjølv i eigen bustad, og bidra til å sikra livskvalitet og verdigheit for brukaren. Folk vert i betre stand til å meistra eige liv når dei kan meistra den nye teknologien. Dette gir òg tryggleik for pårørande. Essensen i velferdsteknologi er at fleire skal oppleva tryggleik og meistra livet best mogeleg, lengst mogeleg. Tryggleik- og meistringsteknologi er derfor kanskje eit vel så godt og dekkande omgrep som velferdsteknologi.

Vi er glad for at Bjørnafjorden kommune satsar på tryggleik- og meistringsteknologi, og at vi deltek i Nasjonalt velferdsteknologi program (NVP). Siste Gevinstrealiseringsrapport frå NVP i oktober 2021 syner store positive effektar for brukarar og pårørande, i tillegg til at kommunane sparar både tid og pengar ved å nytta moderne teknologi. Nokre gevinstar kjem i form av innspart tid, t.d. ved at behovet for besøk av nattevakt vert redusert. Andre

gevinstar kjem i form av utsette kostnader, t.d. ved at ein kan utsetta tidspunktet der ein innbyggjar treng sjukeheims plass.

Døme på bruk at tryggleik- og meistringsteknologi er elektronisk medisineringsstønad, digitalt tilsyn, lokaliseringsteknologi, ulike sensorteknologiar (overvaking av dører, senger, komfyrar etc.), og «Min Memoria» for oppfølging av personar med demens.

Med ein krevjande økonomisk situasjon for kommunen, samtidig som talet på eldre og pleietrengande er venta å veksa i åra som kjem, er det heilt avgjerande at vi klarar å levera kostnadseffektive tenester til innbyggjarane våre. Når vi kan gjere dette samtidig som kvar enkelt tenestemottakar får betre tryggleik og auka livskvalitet finn vi det naudsynt å styrka satsinga på tryggleik- og meistringsteknologi. Vi set difor av kr. 1,5 mill. til investering.

Samfunnsutvikling

Planarbeid

Vi ønsker å framheva fordelene av å ha relativt nye og godkjente planar, som igjen vert rullert i kvar kommunestyreperiode. Dette gir forusigbare rammevilkår for næringsliv, innbyggjarane og dei tilsette.

Samfunnsdelen til Kommuneplanen er i full prosess, og blir eit viktig dokument for korleis vi ønsker å utvikla Bjørnafjorden kommune for framtida. Vi ser for oss busetting og verdiskaping i heile kommunen, også i områder med lite folketettleik i dag.

I denne prosessen vert det viktig å ta vare på, og leggja til rette for utvikling av landbruket.

Vi vil sikra innbyggjarmedverknaden i denne prosessen. Lokal identitet, samarbeidsånd, tillit, optimisme, endringsvilje og investeringslyst er stikkord i denne samanheng.

Byggeskikkpris

Byggeskikkpris er noko vi ønsker å sjå nærare på i 2022. Prisen vert tenkt utdelt til bygg og anlegg ute i kommunen, som gjennom si utforming til staden og omgivnadane, avspeglar respekt for verdier i landskap, stadeigne byggetradisjonar, einskildvis, i grupperingar eller i tilpassing til eksisterande busetnad, og som evnar å stå fram som førebilete for framtida.

Saman klarar vi meir – samskaping som ny metode!

I tråd med kommunedirektøren sine signal i budsjettkonferansen, ønsker vi at kommunen arbeider meir i retning av ein samskapande og større innbyggjarinvolvert kommune.

Velferdsstaten er pressa på ressurser framover. Kommunedirektør fremheva i sin presentasjon av budsjettforslaget sitt, innfasing av Samskapingkommunen (Kommune 3.0).

Tillitsbasert samskaping står heilt sentralt for kommunen i tida framover.

Samskaping inneber at ein utviklar nye løysingar, tenester i likeverdige partnerskap saman med dei som skal bruka dei. Våre mål i denne samanheng er fornying av kommunen for å oppnå meir velferd og mindre administrasjon, samt meir lokal friheit og mindre detaljstyring. Møtepunktet kommunedirektøren har starta med i t.d. byggebransjen, viser at sektoren er på rett veg.

Frivilligheita og ungdomen sitt år! - samspel med frivillig sektor

Gjennom pandemien har samfunnet vore delvis nedstengt, og den daglige aktiviteten i lag og organisasjonar har vore satt på vent.

Dette har ramma både unge og eldre, og lagsdrifta har hatt sine utfordringar med alle restriksjonane ein har måtta forhalda seg til.

Frivilligheita er svært sentral i bygdene våre, og folk stiller opp for å hjelpa til mest uansett kva det gjeld. Nokre gonger for å hjelpa andre, andre gonger av eigennytte, og ofte ein kombinasjon. Gjennom slik deltaking i lokalsamfunnet stimulerer ein både det sosiale og fysiske, og fdette har ein positiv effekt på folkehelsa.

Frivilligheita sitt år er vid i definisjonen, og vi jublar for alle gode tiltak som fremmar aktivitet og folkehelsa, uansett alder.

Om alt går vel, vil samfunnet opna meir opp etterkvart som vaksina får verka, og vi ønsker at alt det gode arbeidet i lag og organisasjonar skal venda tilbake til normalen.

2022 er Frivilligheita sitt år her i Noreg, og gjennom EØS-avtala kan ungdomane våre delta i EU sitt Ungdomsår.

I begge desse satsingsområda ser det ut som det er råd å få økonomisk stønad til diverse aktivitetar frå eksterne kjelder.

Vi set av 1 mill. til lokale lag og organisasjonar i 2022. Pengane skal gå til aktivitetar som fremmar folkehelse og kulturopplevingar. Det blir ikkje gitt stønad til investering. Administrasjonen handsamar søknadane og fordeler pengane.

Vidareføra det gode utviklingsarbeidet!

Vi ber kommunedirektøren halda fram med det gode arbeidet med å laga sikre rutinar. Dette både i høve framdrift, likeverdige og kvalitative gode tenester for innbyggjarane - spesielt innan områda bygge- og plansaker.

Den gode utviklinga med digitalisering og effektivisering av tenestene i 2021 innan sektoren for samfunnsutvikling, må aukast og vidareutviklast til fleire område, som t.d. ved større reguleringsplanar, ved dialog med innbyggjarane, innbyggjarane sine digitale tilgangar til eigen eigedom i komunnale arkiv m.m. Effekten vil vera billigare og meir tilgjengelege tenester, samt reduserte avgifter og saksbehandlingstid på sikt.

Næring

Bjørnafjorden kommune har fått god vind i segla på næringsfronten det siste året. Ein ser fleire og fleire nyetablerarar og fleire etablerte bedrifter som gjer det særst godt. Dette er svært viktig for sysselsettinga og utviklinga av kommunen.

Nye næringsareal vert klargjorde. Kommunen merkar stor auke i interessa for å etablere seg i kommunen vår. Denne auka må sjåast i samanheng med endringane som kjem, mellom anna ny E-39 til Bergen, Lyseparken og Samnøy næringsområde samt fleire områder som er under utvikling.

Vi vil påpeika at det er særst viktig at kommunen møter dei ulike aktørane på ein profesjonell og løysningsorientert måte. I tillegg skal vi støtta opp om det eksisterande næringslivet. Det er her det er enklast å få vekst og utvikling innanfor næringslivet.

Samtidig ser vi verdien av å skapa nye attraksjonar, gode tilbod, betra kommunal service, betra tenester til næringslivet, aktivitetar og kultur, kafear og møteplassar. Beint fram skapa liv i heile kommunen.

Næringsfondet

Vi vil styrka næringsfondet slik at kommunen blir i stand til å møte mogelegheitane samspelet med eit aktivt næringslivet gir oss. Vi set av 1 mill. i 2022 til fondet, og vil jobba for å auke dette utover i planperioden.

Vi ser fram til ei varsla politisk sak om bruk av fondet. Nye avsettingar til næringsfondet kan t.d. vera ved sal av eigedom og unytta fondsmidlar.

Saman med god omdømebygging, tilstrekkeleg bustad- og næringsareal, samt solid strategi for gode oppvekstmiljø, skapar vi ein attraktiv kommune. Det betyr mykje også for

næringslivet. Resultatet er at ein får lokale arbeidsplassar som er svært ønskeleg, og som igjen fører til mindre utpendling og transportbehov.

Grønt skifte

Sikra grøn næringsutvikling inn i det grønne skiftet, inneber at vi må sjå på nye verdikjeder, forretningsmogelegheiter og konsept. Næringsområda våre er eksempel på korleis vi tilrettelegg for denne utviklinga. Samarbeid er stikkord for å skape eit konkurransefortrinn innan dette skifte, jfr. omgrepet samskaping og berekraft. Dette gjeld både internt i kommunen, mellom kommune og næringsliv, men også på regionalt nivå.

Målsettinga vår er å skapa gode, forutseielege, stabile og truverdige rammevilkår for næringslivet. Dette saman med tilstrekkelege og klare bustadområder og næringsareal. Kommunen vil vera ein pådrivar for det grønne skifte og leggja til rette for nyetableringar som vil satsa.

Det er eit sterkt ønske om å klara å leggja til rette for arbeidsplassar i heile kommunen. Det vil sikra levande og berekraftige lokalsamfunn.

Som del av det grønne skiftet er det viktig at heile samfinnet endrar arbeidsform, og at ein går frå ein lineær (bruk og kast) økonomi mot ein sirkulær økonomi som sikrar at ressursane våre vert i økonomien lengst mogleg. Dette oppnår ein ved redusert bruk av råvarer, redusert avfall, utslepp og energiforbruk - samt ved gjenbruk og gjenvinning. Berre 2,4% av norsk økonomi er sirkulær, men det er stor von om at ein ved bruk av gode nasjonale tilskot og endra rammer og krav for næringslivet kan auka denne prosenten dei neste åra. Solstrandkonferansen 2022 har som tema: Sirkulær økonomi i byggebransjen.

Digitaliseringsprossessen er allereie eit godt steg på vegen mot mindre avfall (eit papirlaust samfunn), og her gjer kommunen eit godt stykke arbeid gjennom digitalisering og forenkling av tenestene. Dette lettar òg på byråkratiet.

Mobilitet og kollektiv transport

AP/Krf/SP ønsker å væra med på prøveprosjekter med **"Hent meg"** eller liknande konsept. Det er viktig at alle innbyggjarane i kommunen har tilgang på eit minimum av tilbod til kollektiv transport, ikkje minst for å sikra berekraftig mobilitet, og busetnad i alle deler av kommunen.

Vi meiner òg det er viktig at kommunen sender Skyss sine høyringar om transport løysingar og ruteplaner ut på offentleg høyring, jfr. omgrepa samskaping og innbyggjarinvolvering.

Sikra transportsystemer for næringslivet og innbyggjarane er nødvendig for skapa tilstrekkeleg, trygg og miljøvenleg mobilitet. Folk må på jobb, og varer må distribuerast så effektivt som mogeleg.

God mobilitet har innverknad på attraktiviteten i kommunen, både for den kompetente arbeidskrafta og stimuleringa til investeringar i lokalt næringsliv.

Vi er merksame på at transportsektoren er i starten av eit større grønt og digitalt skifte. Kommunen må prøva å vera i front på denne reisa. Bjørnafjorden er ein kommune med store avstandar og ein fjord som deler kommunen. Her kan ulike mobilitetsløysingar redusera reisetida og kostnader både i kroner og tidsbruk.

Nye mobilitetsløysingar kan utvikla og stimulera til ei anna næringsutvikling enn det vi ser i dag. Her tenker ein på løysingar som nærskip/lokalbåtar og andre typer mobilitetsløysingar, som autonome kjøyretøy og fartøy. Vi kan òg venta ei endring frå butikkhandel til nettbutikkar.

Vi er merksame på at veksten i befolkninga og auka privat velstand, fører til at fleire har trong for å reisa. Utsleppa frå fossile transportløysingar skal ned, og gjer at vi må tenke nytt. Nøkkelord som elektrifisering, biodrivstoff og hydrogen kan vera løysinga for framtidens mobilitetsløysingar. Kommunen må vera klar. Digitalisering og plattformøkonomi, må vera ein del av resultatet som kjem.

Kanskje den mest nærliggande løysinga er nye måtar og moglegheiter for styring og utnytting av transportsystemet, samt nye digitale løysingar.

Ein suksessefaktor i mobilitetsstrategien til kommunen vil vera ein utbygd ladestruktur i heile kommunen.

Os Hamn

Dei siste åra har Os Hamn vorte populær og godt besøkt. Hamna er eit ettertrakta reisemål for båtfolk, bubilturistar, fastbuande og andre besøkande. Her er det mykje liv.

Saman med ei tydelegare vertsrolle i Os Hamn, må vi utvikla dette konseptet ytterlegare. Det å marknadsføra Bjørnafjorden som turistdestinasjon vil òg slå positivt ut for resten av kommunen og regionen.

I tillegg vil utviklinga av Os hamn føra til synergiverknadar for næringslivet, handelen og aktivitet i heile Bjørnafjorden.

Hamna vert ein sentral del av det pågåande arbeidet med utviklinga av regionsenteret Osøyro med omsyn til elektrifisering, kollektivhub og hurtigbåtsamband.

Inntektene ved hamneavgift og bubilparkering skal nyttast til drift og vidareutvikling av konseptet Os Hamn.

Klima og miljø

Bjørnafjorden kommune skal ta sitt ansvar for måla i Parisavtalen, og sikra livsgrunnlaget til framtidige generasjonar. Kommunen skal følge opp Klima-, energi- og miljøplanen, og nytta klimabudsjett og klimarekneskap for å sikra målbar framdrift. Omsynet til klima, miljø og folkehelse skal gjennomsyra all kommunal planlegging. God politikk handlar og om å ta vare på naturen slik at komande generasjonar kan nytta godt av den. Vi skal gjera tiltak for å ivareta biologisk mangfald og gi dyrelivet gode vilkår.

Vi ønsker å bygga politikken vår på dette grunnlaget, og med ein vedteken KLEM-plan vil kommunen få det naudsynte verktøyet til å implementera gode miljøtiltak. Hovudmålet i KLEM-planen er at Bjørnafjorden kommune innan 2050 skal vera eit lågutsleppssamfunn. Kommunen skal arbeida mot å vera fossilfri innan 2030, stansa tap av naturmangfald, og stansa forureining av grunn- og vassressursar.

Denne grunnleggande respekten for omgivelsane våre gjennomsyra alt vi gjer, og vi ser allereie at nybygg vert planlagt med tanke på miljøsertifisering og grøen energi, og at kommunen stiller miljøkrav til sine leverandørar. Den same utviklinga ser ein òg i privat utbygging, då marknaden og samfunnet som heilskap i større grad bed om dette.

I ei vanskeleg økonomisk tid, er det klart at kommunen har eit mindre handlingsrom til å stimulera til gode tiltak, men vi kan begynna med å rydda i eige hus: kjeldesortering må vera på plass i alle avdelingar og vi ønsker at kommunen skal sjå nærare på å implementera sortering av matavfall. I tillegg må kommunen oppfordra at ein gjer smarte val på skular og institusjonar, og at ein opparbeidar grøntområde som er klimavenlege (t.d. skulehagar, «bygdehagar», utplanting av frukttre og bie-venlege blomar i fellesområde eller langs vegkantar).

Det er viktig at kommunen fortset arbeidet med klimarekneskap og klimabudsjett. I tråd med vedteke budsjett for 2021 skal kommunen framover i budsjett- og økonomiplanarbeid årleg konkretisera sektorvise og målbare nedtrekk.

Dette året har vi fått etablert BUA – ein utlånssentral for sport og fritidsutstyr, og dette er eit viktig verkemiddel – både i forhold til gjenbruk og sosial utjamning. Responsen frå innbyggjarane har vore svært god, og tilbodet er mykje brukt. Vi håpar at slike tiltak vil veksa, og at ein framover òg vil sjå at tradisjonelle yrker som går på vedlikehald og reparasjon får ein større plass i liva våre.

Bjørnafjorden kommune skal leggja til rette for at innbyggjarar og næringslivet kan ta del og bidra inn mot det grøne skiftet. Difor er det viktig at kommunen er ein spydspiss opp mot

alle nasjonale og regionale stønadsordningane som kan koma kommunen til nytte, og at det er enkelt for innbyggjarane å finna informasjon på kommunen sine sider. Vi ønsker òg å oppfordra organisasjonar som arbeider opp mot frivillig arbeid og klima og miljø, om å søka på dei kommunale midlane som er tilgjengelege. Slik kan kommunen leggja til rette for tiltak der enkeltindivid, familiar eller nabolag kan bidra inn mot klimadugnaden.

Vi skal vidareføra samarbeidet med frivillige organisasjonar, og søker å utvida dette samarbeidet til aktørar som arbeider direkte opp mot nabolag og bygdesamfunn. Vi må betre nytta den kompetansen som finnes lokal og spreie kunnskapen slik at fleire kan gjera gode val i kvardagen, og nytta hage, jordareal eller nærområde til tiltak som er godt for miljøet (t.d. strandrydding, dyrka meir sjølv, bikubar, plante nyttevekstar, blomeenger).

Alle kan gjera litt, og saman kan vi gjera mykje!